צוליעב דעם וואס די עלעקטריע געהערט דעם מאגיסטראט איז צונויפגערופען געוואָרען א זיצונג פון שטאט-ראט וועגען בעזאָרגען די איבערגעבליבענע זיבען יתומים. אויף די זיצונג איז אויסגעקליבען געוואָרען אַ קאמיסיע פון די ה"ה: מ. אַ. וויינטרויב, מ. פליכטענרייך און אַ קריסט.

א מעשה מיט „פערלוירענע" נירען.

שיעור נישט מאכיל טריפות געוועֶן.

א גרויסע אויפרעגונג האָט אַרויסגערופען צווישען דער יודישער בעפעלקערונג פאָלגענדער פאַל.

בעת'ן בודק זיין אַ בהמה, האָט אַ געוויסער שינדער, דערזעהענדיג אויף די נירען א מכה און מורא האָבענדיג, אַז די בהמה זאָל נישט זיין טריף, די נירען ארויסגעכאַפּט און זיי אַוועקגעוואָרפען.

דאָס האָבען אָבער בעמערקט אייניגע פערזאָן, וועלכע האָבען גלייך געמאָלדען וועגען דעם, דעם רב שליט"א. דער רב האָט גלייך געשיקט נאָכ'ן שינדער און פעראָרדענט, אַז ער זאָל די נירען גלייך אַרויפברענגען.

דער שינדער האָט אָנגעהויבען אייג'טענה'ן, אז ער ווייסט נישט ווי די נירען זענען אהינגעקומען, און בכלל איז מען אויף איהם אַ „מוציא שם רע", דאָס האָט אָבער גאָרנישט געהאָלפען, און ער האָט געמוזט געהען די „פערלוירענע נירען", אבזוכען.

אַרויפקומענדיג אַ ביסעל שפעטער מיט די „געפונענע" נירען, האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די בהמה איז אַ טרפה.

אַזוי האָט מען געוואָלט מכשיל זיין א עדה יודען מיט טריפות.

וואס הערט זיך אין שטאט

אבקלאנג פון בריעף פון רב שליט"א וועגען „בית-יעקב".

ווי מען האָט געקענט פאָראויס זעהען, האט דער בריעף פון רב שליט"א, אין וועלכען ער פאדערט אויף אלע יודישע עלטערן אבצוגעבען זייערע קינדער אין דער „בית-יעקב"-שולע, געפונען ביי אלע שיכטען פון דער היגער יודישער בעפעלקערונג א שטארקען אָבקלאנג. טאג-טעגליך מעלדען זיך אין „בית-יעקב"-שולע נייע שילערינס, ווי אויך אין די אָווענד-קורסען. דעם ערפאלג וואס די קינדער האבען געמאכט די לעצטע צייט, האבען זיי בעזונדער צו פערדאנקען די קוואליפיצירטע לעהרערין.

אָנגעהויבען זיך די למודים פון צ. א. י.

נאָך אַ לענגערע הפסקה, האָט זיך אָנגעהויבען היינטיגען מאנטאג די למודים פון די שעורי ערב. אלע חברים ווערען אויפגעפאדערט צו קומען צום שעור, וועלכער הויבט זיך אָן 7 אווענד. ס'ווערט געלערנט פסחים מיט תוספות.

א הספד נאָכ'ן בעלזער רבין זצ"ל.

דינסטאג איז אין גרויסען בית-המדרש, דורך הרב ר' גרשון יעלין פון ביאַליסטאָק, געמאַכט געווארען א הספד אויפ'ן בעלזער רבין זצ"ל. צום הספד זענען געקומען א גרויסע צאהל מענשען פון אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

פון בעזוכען אַ שולע אום שבת — ביז שרייבען אום שבת.

ווי בעקאנט זענען די שילערינס פון דער היגער האנדעלס-שולע פערפליכטעט צו בעזוכען די שולע אום שבת. דערביי זענען זיי אָבער פריי פון שרייבען אום שבת, דעם פאָריגען שבת האט א לעהרערין פון דער דערמאָהנטער שולע פארגעלעגט די שילערינס זיך אונטערצושרייבען אויף א געוויסען שול-פאָרמיליאר. ס'רוב יודישע שילערינס האבען זיך נאטירליך דערפון אָבגעזאָגט. דאגעגען האט איינע פון די שילערינס, א געוויסע ג., ערקלערט, אז ס'איז נאָרנישט אזא גרויסער איסור צו שרייבען אום שבת און האט זיך טאקי אויך אונטערגעשריבען. צווישען די יודישע שילערינס האט די האנדלונג פון דער דערמאָהנטער „למדנית" ארויסגערופען א אונגעהויערע אויפרעגונג.

ס'וואָלט כדאי געווען צו וויסען, צי האט זיך שוין ווער פון די עלטערן, וועלכע שטעלען זיך א ודאי צופריערען דערמיט וואָס מען בעפרייט זייערע קינדער פון שרייבען אום שבת, ווען ס'איז פעראינטערעסירט דערמיט, וואָס עס טהוט זיך דאָרט אין שולע, און ווי אזוי זייערע קינדער פיהרען זיך דאָרט אויף?

ווי קורץ איז דער וועג פון בעזוכען א שולע אום שבת—ביז שרייבען אום שבת!

פערוואונדעט ביים פוטבאל.

דער 15-יעהריגער פ. גאָלדוואַסער (נאַרקאָלעינא 11) האט שפּילענדיג אין פוטבאָל זיך פערוואונדעט אין פוס. אָב'ן פערבאַנדזשירען האט מען איהם אָבגעפיהרט אַ היים.

דער נישט-גוראטעוונער ספּאָרטסמאַן וועט זיך מוזען דערווייל אָברוהען...

געפאַקט ביי דער האַנד.

פרייטאג-צו-נאַכטס האבען זיך אין וואוינונג פון ה' אברהם קוקאַווקע (שענקעוויטשא 32) אריינגעריסען גנבים, אָבגערוקט א קינדער-בעטעל און גענומען זיך צו דער מלאכה. דאָס האט אבער דער איינגעטימער בעמערקט, ער איז אַראָב פון בעט און אָנגעבאַפּט די גנבים.

די לעצטע האבען זיך געבעטען ביים ה' ק. ער זאָל אויף זיי רחמנות האבען און נישט איבערגעבען זיי אין די הענד פון דער פאָליציי. דאס האט אבער זיי ווייניג וואָס געהאלפען און די גנבים זענען איבערגעגעבען געווארען די פאליציי.

ווי ס'האט זיך שפעטער אַרויסגעוויזען זענען די גנבים קאָלושינער בעלי-מלאכות...

„געזונטע" חשבונות פון דער קראַנקען-קאַסע.

וויפיעל דארף מען צאָהלען, זעקס מיט א האַלב, אָדער צוועלף פראָצענט?

לויט די פאָרשריפטען פון דער קראַנקען-קאַסע, דארפען די בעלי-הבתים צאָהלען פאר זייערע דינסט-מיידלאך $6^1/_2$ % פון געהאלט וואס א דינסט-מיידעל נעהמט. די קראַנקען-קאַסע בעגניגענט זיך אבער נישט דערמיט, וואס די בעלי-הבתים גיבען אויף, נור רעכענען זיך אַליין וויפיעל נור זייער הארץ* גליסט, אזוי, אַז עס מאכט טיילמאָל אוים נישט קיין זעקס מיט א האַלב פּראָצענט, נור 10, און זאָגאר אויך צוועלף פּראָצענט...

נור אויף אַלעמען מוז קומען א צייט.

לעצטענס איז אויף דעם באָדען פאָרגעקומען א פּראָצעס אין פריעדענס-געריכט צווישען דער קראַנקען-קאַסע און דעם ה' אפרים צעלניק. דער לעצטער האַלטענדיג אַ דינסט, וועלכע בעקומט ביי איהם געהאלט 25 זל. א מאנאַט, און רעכענענדיג עסען 15 זל א מאנאט; צוזאמען 40 זל., האט געדארפען אָבצאהלען אין קראַנקען-קאַסע 2,60 א מאנאט. אבער די קראַנקען-קאסע האט זיך געמאַכט אליין א חשבון און צוגעשיקט איהם צו בעצאהלען אריבער 5 זל. א מאנאט. נאָך פערשיעדענע בקשות האט זי בעוויליגט נאכצולאזען אויף 4,12 זל. ה' צעלניק האט אויף אזאַ חשבון, זעלבסטפערשטענדליך, נישט געוואלט מסכים-זיין. די קראַנקען-קאסע האט אבער ביים ה' צעלניק אויפגעמאהנט מיט-צוואַנג. דאן האט ה' צעלניק אנגעקלאגט די קראַנקען-קאסע אין פריעדענס-געריכט, מאהנענדיג צוריק 7,30 זל., וועלכע זענען גאנץ אומזיסט גענומען געווארען ביי איהם.

הארכיון היהודי

דאס פריעדענס-געריכט האט אַנ'ערקענט די פאדערונג פון ה' צעלניק אלס א גערעכטע און צוגעמשפּט די קראַנקען-קאסע דאס געלד צו בעצאהלען, ווי אויך די געריכטס-קאסטען.

דאס צווייטע מאל האט די קראַנקען-קאסע ווידער אויפגעמאהנט די זעלבע סומע ביים ה' צעלניק, אבער שוין נישט-קענענדיג דאס טהוען דורך איהרע שלוחים, האט זי געמאַכט א קלאַגע און געשיקט דעם קאמאָרניק. ה' צעלניק האט זיך צום צווייטען מאָל געווענדעט צום געריכט, אנווייזענדיג, אַז דער חשבון פון דער קראַנקען-קאסע איז א צו-גרויסער. דאס געריכט האט צום צווייטען מאהל איינגעשטימט מיט'ן ה' צעלניק און ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג אבצושטעלען דאס אויספאַהנען, ביז די זאַך וועט צום צווייטען מאהל בעטראַכט ווערען דורכ'ן געריכט.

ארכיון תקופות

נאכט-משמרים.

צוליעב די אָפטע גנבות, וואס הערען זיך לעצטענס אין שטאָט, זענען צווישען די געשעפטען-איינגענטימער אויף א רייה היגע גאסען געשאָפען געווארען ספעציעלע נאַכט-וואַכען, א דאנק וועלכע ס'איז די לעצטע טעג געלונגען אָבצויאָגען פיעל גנבים, וועלכע זענען שוין געווען מוכן ומזומן צו דער „אַרבייט"...

געשטארבען ר' בערילע מלמד.

דעם פערגאַנגענעם שבת פאַרנאַכט איז געשטאָרבען אין עלטער פון 78 יאָהר איינער פון די היגע חשוב'סטע סקערניעוויצער חסידים, וועלכער איז בעקאנט געווען מיט'ן נאָמען ר' בערילע מלמד. דער פערשטאָרבענער איז כל ימיו געזעסען על תורה ועבודה און געווען א שטארקער עסקן אין צדקה-ענינים, צווישען דער היגער יודישער בעפעלקערונג איז ער געווען שטאַרק בעליעבט. בעזונדערס האט

דער ניי-בעשטימטער לובלינער וואָיעוואָדא שוין איבערגענומען זיין אַמט.

רער ניי-בעשטימטער לובלינער וואָיעוואדא ה' אנטאָני רעמישעווסקי איז דינסטאָג אויפגענומען געוואָרען דורכ'ן אינערן-מיניסטער און אין דעם זעלבען טאָג ארויסגעפאָהרען קיין לובלין איבערצונעהמען זיין אמט.

ער זיך אויסגעצייכנט מיט זיין שארפזין ביים איבערדערצעהלען פערשיעדענע מעשיות פון פיעל גוטע יודען, צו וועלכע ער איז געפאָהרען. די לעצטע עטליכע יאָהר האט ער פערבראַכט אין „מושב-זקנים", וואו ער איז אויסגעהאלטען געווארען בכבוד גדול. מיט צוויי וואכען צוריק האט ער זיך איבערגעטראָגען אין דער וואוינונג פון זיין טאָכטער, וואו ער איז אויך געשטאָרבען. אין דער לויה, וועלכע איז פאָרגעקומען זונטאג, האָט זיך בעטייליגט א גרויסער עולם. ת. נ. צ. ב. ה.

אָהן א מאָטיוו.

אלס איינער פון די אָפיעקונעס פון דער פּאָווישעכנער שולע № 8 איז דורך דער פערוואלטונג פון דער דערמאָהנטער שולע ארויסגעשטעלט געוואָרען די קאנדידאַטור פון ה' אפרים צעלניק. דער „דאָזאָר שקאָלני" האט אבער די קאנדידאַטור פון ה' צעלניק אָהן א שום מאָטיוו אָבגעוואָרפען. ה' צעלניק האט דעריבער זיך געווענדעט וועגען דעם ענין אין בילדונגס-מיניסטעריום, ווי אויך צו דער יודישער „קאָלאָ" אין סיים. ס'וואלט באמת א יושר געווען צו וויסען מיט וואָס ערקלערט זיך דער דערמאָהנטער בעשלוס פון „דאָזאָר שקאָלני".

נ א ך 3 י א ה ר...

מיט עטליכע יאָהר צוריק האט די פרוי פון טרעגער וויינאַפעל (פראָספעקטאָווע) געקויפט אין גאַס א קערץ קאַרטאָפעל ביי א פויער, און על פי טעות איהם געגעבען אנשטאט איין מיליאָן צעהן מיליאָן מאַרק. ארומזעהענדיג זיך, נאכדעם ווי זי איז שוין געווען אין דערהיים, אז עס פעהלט איהר 9 מיליאָן מאַרק (צו יענער צייט איז דאָס געווען אַ בעדייטענדע סומע), איז פרוי וו. גלייך אַוועק אין גאס אָבזוכען דעם פויער, אָבער אָהן ערפאָלג.

פון יענעם טאָג זענען אַריבער עטליכע יאָהר און פרוי וו. האָט שוין באַלד געהאט פערגעסען וועגען דער גאנצער זאך. דעם פערגאנגענעם פרייטאג, ווען פרוי וו. איז אַרויס אין גאס קויפען קאַרטאָפעל, האָט זי פלוצלינג בעמערקט צווישען די אָנפאָהרענדע פויערים דעם דאמאָלדיגען „פויער פון די קאַרטאָפלעס". אין תחילת האָט זי זיך געוואַקעלט, צי זי זאָל צו איהם צוגעהען און דערמאָהנען דעם דאמאלדיגען טעות. זי האָט זיך אָבער ענטשלאסען און איז צוגעגאנגען צו איהם. ווי גרויס איז געווען איהר ערשטוינונג, ווען דער פויער, דערזעהענדיג איהר, האָט ערקלערט, אַז די גאנצע צייט האַלט ער זי כסדר אין איין ארומזוכען און אָז עס טהוט איהם שטארק הנאה, וואָס ער וועט איצט האָבען די געלעגענהייט איהר אומצוקעהרען דאָס געלד.

דער פויער האָט איהר אין עטליכע טעג אַרום אָבגעפיהרט א היים א קערץ קאַרטאָפעל אומזיסט און פאר'ן פראָצענט צוגעלעגט נאָך אַ זעקעל מעהרען

וועלכע שטייערן וועט מען צאהלען אין נאוועמבער?

ביז'ן 15-טען נאָוועמבער מוזען בעצאָהלען אומזאַץ-שטייער די האנדעלס-אונטערנעהמונגען פון 1-טער און 2-טער קאַטעגאָריע, די אינדוסטריעלע אונטערנעהמונגען פון דער 1-טער ביז דער 5-טער קאַטעגאָריע, ווי אויך די אונטערנעהמונגען, וואָס זענען פערפליכטעט צו מאכען בעריכטען.

ביז'ן 20-טען נאָוועמבער מוז מען איינצאהלען די צווייטע העלפט פון דער ראַטע אויפ'ן חשבון פון אומזאַץ-שטייער פאר'ן צווייטען קווארטעל 1926.

אין משך פון חודש נאָוועמבער קאָן מען שוין אויסקויפען פאַטענטען און רעגיסטראציע-קאַרטען פאר יאָהר 1927.

ס'איז נאָך פערבליבען א בעגרענעצטע צאָהל

„ל י ל י ע ן"

אלע לעהרערינס פון די בית-יעקב-שולען דארפען זיך דעריבער ווענדען וואָס פריהער מיט בעשטעלונגען. פרייז 85 גר.

מעהר ווי 20 עקז. א געוויסע הנחה.

אַדרעס פאר בריעף און געלד:
M. Szwarcman Siedlce, Warszawska 35.

Redaktor A. L. Jeleń. — Wydawca Kolegjum Redakcyjne.

רעדאקטאָר א. ל. יעלען. ארויסגעבער: רעדאקציאָנס-קאָלעגיום.

Druk. „Wiktorja" b-ci Goldberg, Siedlce.

אונזער וועג-שעדליץ 1926-11-05 כח-חשון-תרפז גליון-0108 a 000004 הודפס מתוך הארכיון היהודי
עמוד 67